

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-2560

14.07.2017

Прем'єр-міністру України

ГРОЙСМАНУ В.Б.

Шановний Володимире Борисовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Вовка В. І., оголошений на засіданні Верховної Ради України 14 липня 2017 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Верховній Раді України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додатки: депутатський запит на 4 арк. у 1 прим.;
матеріали на 6 арк.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

2560

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 207/03-407

"22" серпня 2017р.

Прем'єр-міністру України
ГРОЙСМАНУ В.Б.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Щодо невідкладних заходів з метою повернення в Україну національних реліквій - останків Ярослава Мудрого та ікони св. Миколи Мокрого, незаконно вивезених з території України в період окупації гітлерівською Німеччиною під час Другої світової війни

Шановний Володимире Борисовичу!

Як народний депутат України та заступник голови Комітету у закордонних справах, починаючи з 2016 року я намагаюся всіляко сприяти поверненню в Україну останків Ярослава Мудрого та чудотворної ікони Миколи Мокрого, які були незаконно вивезені в період окупації України гітлерівською Німеччиною під час Другої світової війни з Національного заповідника «Софія Київська». Зазначені об'єкти національної культурної спадщини за попередніми даними перебувають в Троїцькому соборі Української Православної Церкви у Сполучених Штатах Америки (185 S 5th St., Brooklyn, NY 11211, USA).

Так, під час свого візиту до США влітку 2016 року я детально обговорював зазначене питання з Послом України у США паном В.Чалим та Генеральним консулом України у Нью-Йорку паном І.Сибігою, які обіцяли надати всіляку допомогу в його позитивному вирішенні. Мною також направлено декілька депутатських звернень до Міністерства закордонних справ України (далі – МЗС України) та Міністерства культури України (далі – Мінкультури) з метою активізувати зусилля органів державної влади з вирішення цього питання.

Зокрема, я звертався з депутатськими зверненнями до Міністра закордонних справ України Клімкіна П.А. з пропозицією вжити належних заходів для офіційного встановлення місця знаходження за кордоном та подальшого повернення в Україну останків великого київського князя Ярослава Мудрого та ікони св. Миколи Мокрого, а також направити ноту Державному

департаменту США з проханням сприяти перевірці та встановленню точного місця знаходження останків великого київського князя Ярослава Мудрого, проведенню оцінки автентичності чудотворної ікони св. Миколи Мокрого у Троїцькому соборі Української Православної Церкви в США.

У відповідях на мої депутатські звернення МЗС України зазначило, що за інформацією Генерального консульства України в Нью-Йорку знаходження останків київського князя Ярослава Мудрого у Троїцькому соборі Української Православної Церкви в США не може бути підтверджена через те, що настоятель Троїцького собору Української Православної Церкви в США (далі – УПЦ США) не визнає наявності останків київського князя Ярослава Мудрого в соборі, так само як і автентичність чудотворної ікони св. Миколи Мокрого, яка дійсно знаходиться у зазначеному соборі. Також зазначено, що питання щодо можливості проведення ідентифікації згаданих реліквій має надзвичайно чутливий характер, у тому числі для УПЦ США.

Водночас, МЗС України відмовилось направити ноту Державному департаменту США з проханням сприяти перевірці та встановленню точного місця знаходження останків великого київського князя Ярослава Мудрого.

Мінкультури у відповіді на моє депутатське звернення щодо офіційного встановлення місця знаходження за кордоном та подальшого повернення в Україну останків Ярослава Мудрого та ікони св. Миколи Мокрого зазначило, що ним опрацьовується питання щодо створення робочої групи з пошуку, ідентифікації та повернення в Україну кістяка Ярослава Мудрого й чудотворної ікони Миколи Мокрого, що до Другої світової війни зберігалися у Софійському Соборі м. Києва. У зв'язку з цим, мною було запропоновано включити мого помічника-консультанта Носенка Д.К. до складу зазначеної робочої групи.

Однак, зазначена робоча група з пошуку, ідентифікації та повернення в Україну кістяка Ярослава Мудрого й чудотворної ікони Миколи Мокрого Мінкультури так і не була створена.

Також Мінкультури листом № 936/26-1/10-17 від 7 червня 2017 року поінформувало мене про те, що з 10 по 17 березня 2017 р. у м. Нью Йорку перебувала українська делегація у складі директора Департаменту у справах релігій та національностей Міністерства культури України А.В. Юраша, генерального директора Національного заповідника «Софія Київська» Н.М. Куковальської, режисера і документаліста І.М. Піддубного з метою детального з'ясування ситуації стосовно місця перебування, ідентифікації та потенційного повернення в Україну цілого ряду речей, які були втрачені українськими музеями під час Другої світової війни.

Зокрема, українська делегація відвідала Троїцький собор УПЦ США, в якому перебувають зазначені об'єкти національної культурної спадщини, та зустрілась з його настоятелем, отцем Володимиром Вронським. Однак, як зазначено у листі Мінкультури “настоятель храму отець Володимир Вронський не виявив бажання до предметного спілкування”.

Водночас, українська делегація зустрілась з керівником Консисторії УПЦ США, правлячим єпископом Західної Єпархії УПЦ США владикою Даниїлом

Зелінським. Владика Даниїл запевнив українську делегацію у тому, що священноначалля УПЦ США вважає ікону св. Миколи Мокрого, яка зберігається у Троїцькому соборі УПЦ США, оригіальною.

За інформацією Мінкультури, УПЦ США збирається повернути зазначену ікону Україні в рамках завершення процесу створення та легітимізації Помісної канонічної православної Української Церкви.

Однак така позиція УПЦ США є деструктивною та неправовою, оскільки є спробою штучно та всупереч міжнародному праву прив'язати повернення національної культурної спадщини, яка є власністю України, з церковними процесами, зокрема процесу створення та легітимізації Помісної канонічної православної Української Церкви, що як відомо може тривати десятиліттями.

Також, як зазначає Мінкультури, “поглиблювати розмови щодо кістяка Ярослава Мудрого владика Даниїл не вирішив за потрібне”.

Тож Мінкультури від самого початку пішло хибним шляхом проведення неформальних переговорів з представниками УПЦ США для врегулювання питання перевірки місця знаходження й ідентифікації останків Ярослава Мудрого та ікони св. Миколи Мокрого.

Очевидно, що внаслідок обрання Мінкультури такого хибного шляху проведення неформальних переговорів з представниками УПЦ США та їх деструктивної і неправової позиції, Мінкультури як окремим центральним органом виконавчої влади повністю вичерпані можливості врегулювання питання перевірки місця знаходження й ідентифікації останків Ярослава Мудрого та ікони св. Миколи Мокрого.

Водночас, питання повернення культурних цінностей регулюється міжнародним законодавством, а саме Конвенцією про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності, стороною якої з 1988 року є також і Україна, а також внутрішнім законодавством США.

Таким чином, для забезпечення перевірки місця знаходження, ідентифікації та повернення останків Ярослава Мудрого та ікони св. Миколи Мокрого в Україну необхідним є винесення зазначеного питання на міждержавний рівень та утворення Кабінетом Міністрів України міжвідомчої робочої групи з перевірки місця знаходження, ідентифікації та повернення в Україну останків Ярослава Мудрого та ікони св. Миколи Мокрого у складі представників Міністерства культури України, Міністерства закордонних справ України, та Міністерства юстиції України.

Також зазначу, що згідно інформації МЗС України, отриманою мною як відповідь на моє депутатське звернення до МЗС України щодо нормативно-правової бази США, що регламентує порядок заяв реституційних вимог та їхній розгляд, зокрема щодо розгляду клопотань інших держав щодо сприяння пошуку та поверненню культурних цінностей, основним нормативно-правовим актом США, який регулює розгляд клопотань інших держав щодо сприяння та поверненню культурних цінностей, є Імплементативний Акт до Конвенції про культурні цінності 1982 року (19 U.S.C. §§ 2601-13).

Згідно зазначеного Імплементативного Акту, повноваженнями щодо розгляду заяв іноземних держав щодо заходів, необхідних для збереження культурних цінностей, направлених відповідно до статті 9 Конвенції, наділений Президент США, як глава вертикалі виконавчої влади. За результатами розгляду запитів іноземних держав Президент США наділений повноваженнями вживати заходів для обміну культурними цінностями за умови, якщо такий обмін не зашкодить культурній спадщині США.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» поверненню в Україну підлягають культурні цінності, незаконно вивезені з території України.

Відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини», охорона об'єктів культурної спадщини є одним із пріоритетних завдань органів державної влади.

Таким чином, повернення в Україну національних реліквій - останків Ярослава Мудрого та ікони св. Миколи Мокрого, незаконно вивезених з території України в період окупації гітлерівською Німеччиною під час Другої світової війни, вимагає винесення зазначеного питання на міждержавний рівень та спільних і координованих зусиль зазначених центральних органів виконавчої влади та здійснення ними правових та організаційних заходів для вирішення зазначеного питання.

Враховуючи вищевикладене та керуючись ст. 15 Закону України «Про статус народного депутата України», пропоную:

- утворити міжвідомчу робочу групи з перевірки місця знаходження, ідентифікації та повернення в Україну останків Ярослава Мудрого та ікони св. Миколи Мокрого у складі представників Міністерства культури України, Міністерства закордонних справ України, та Міністерства юстиції України, а також включити до складу цієї міжвідомчої робочої групи мого помічника-консультанта Носенка Д.К.;

- за результатами роботи зазначеної міжвідомчої робочої групи направити запит до Уряду США з проханням сприяти перевірці місця знаходження й ідентифікації останків Ярослава Мудрого та ікони св. Миколи Мокрого;

- у разі підтвердження знаходження останків Ярослава Мудрого та ікони св. Миколи Мокрого у Троїцькому соборі Української Православної Церкви в США, звернутися до Уряду США з запитом щодо повернення зазначених національних реліквій в Україну відповідно до Імплементативного Акту до Конвенції про культурні цінності 1982 року.

Додатки: 6 арк.

З повагою

**заступник голови Комітету
у закордонних справах,
народний депутат України**

Вовк В.І.
(посв. 207)